

Wewnętrzny system jakości kształcenia

Charakterystyka rozszerzona

1. Zarządzanie kierunkiem

2. Ogólne cele i zadania organów:

2.1. Rady Ekspertckie (interesariusze zewnętrzni)

3. System oceny procesu zarządzania kierunkiem i sposób wykorzystania jej wyników w celu doskonalenia kształcenia na ocenianym kierunku, a także ocenę skuteczności przyjętych rozwiązań

3.1 Weryfikacja zakładanych efektów kształcenia.

3.2 System weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

3.3 Opis sposobów potwierdzania efektów na każdym etapie kształcenia

3.4 System weryfikacji efektów uzyskanych w wyniku odbycia praktyk/stażu

3.5 System sprawdzania końcowych efektów (proces dyplomowania)

3.6 System monitorowania karier zawodowych na rynku pracy

3.7 Opis udziału interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie określania i weryfikacji zakładanych efektów kształcenia

3.8 Opis procedur zapewniających publiczną dostępność opisu efektów kształcenia, systemu ich oceny oraz weryfikacji

3.9 Opis systemu zapobiegania zjawiskom patologicznym, związanych z procesem kształcenia wraz z oceną trafności i skuteczności przyjętych rozwiązań

1. Zarządzanie kierunkiem

Struktura procesu decyzyjnego, w tym organy i osoby podejmujące decyzje odnoszące się do tworzenia i prowadzenia kształcenia na ocenianym kierunku studiów z uwzględnieniem zakresu ich kompetencji i odpowiedzialności;

Wstęp

Odpowiedzialność za kompleksowy proces wprowadzania systemu jakości kształcenia na Uczelni ponosi Rektor. Wypełnianie tego zadania jest realizowane poprzez szereg organów jednoosobowych i kolegialnych na Wydziałach działających w Uczelni Łazarskiego tak, by zapewnić transparentny i pełny udział studentów, pracowników naukowo-dydaktycznych i praktyków w procesie kształtowania, ewaluacji, rozwoju i zmiany systemu jakości kształcenia. Poniżej została przedstawiona struktura procesu decyzyjnego i organy odpowiedzialne w jego ramach.

Senat Uczelni Łazarskiego

Obowiązki w zakresie systemu jakości kształcenia:

- Zatwierdzanie efektów kształcenia dla poszczególnych kierunków studiów
- Zatwierdzanie wytycznych do tworzenia programów studiów
- Zatwierdzanie Strategii i Misji Uczelni
- Zatwierdzanie wytycznych dotyczących kształtowania systemu jakości kształcenia
- Opiniowanie i zatwierdzanie sprawozdań dotyczących procesu jakości kształcenia
- Inne zadania przewidziane przepisami prawa i statutem oraz regulaminem Uczelni Łazarskiego

Rada Wydziału Ekonomii i Zarządzania

Obowiązki:

1. Ustalanie ogólnych kierunków działalności Wydziału
2. Uchwalanie zgodnie z wytycznymi ustalonymi przez Senat, po zasięgnięciu opinii właściwego organu samorządu studenckiego, programów kształcenia.
3. Uchwalanie planów i programów podyplomowych oraz kursów dokształcających zgodnie z wytycznymi ustalonymi przez Senat.
4. Zgłaszanie propozycji dotyczących tworzenia, likwidacji i przekształcania katedr oraz innych jednostek organizacyjnych działających lub mających działać w ramach Wydziału.
5. Wyrażanie opinii społeczności akademickiej Wydziału oraz wyrażanie opinii w sprawach przedłożonych przez Prezydenta, Rektora, Dziekana albo członków Rady Wydziału.
6. Zadania z zakresu kontroli, ewaluacji, wdrażania i inicjowania systemu jakości kształcenia.
7. Ocena rocznego sprawozdania Dziekana z działania systemu jakości kształcenia, działań prowadzonych w celu jego wzmocnienia, działalności Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia i innych aspektów związanych z poprawą jakości kształcenia na Wydziale.

Kolegium Dziekańskie

Obowiązki: Nadzór nad codziennymi sprawami dotyczącymi zarządzania Wydziałem, w tym: omawianie planów studiów, omawianie konferencji, procesów wydawniczych, ocen kadry naukowo-dydaktycznej, badań naukowych, organizacji roku akademickiego, wdrażania systemu jakości kształcenia i wszystkich związanych z nim aspektów.

Kierownicy Katedr

Obowiązki:

I. Zadania wynikające z ustawy z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy – „Prawo szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw”.

1. Dostosowanie programów nauczania na prowadzonych kierunkach studiów do efektów kształcenia zgodnych z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (KRK) dla

obszarów kształcenia (art. 16 ust. 3-4 ustawy), we współpracy z koordynatorem działań na rzecz zgodności programowych z KRK na szczeblu Wydziału/Uczelni.

2. Współpraca z koordynatorem na szczeblu Wydziału w opracowaniu handbooków dla kierunku wg. uaktualnionego wzorca (opartego o handbook walijski), zawierającego opisy ww. efektów kształcenia, zarówno na poziomie przedmiotów (opisy przedmiotów), jak i kierunku jako logicznej całości, odzwierciedlającej komplementarność i kompatybilność poszczególnych przedmiotów jako części składowych.
3. Zweryfikowanie obecnych sylabusów pod kątem wymaganych przez nową ustawę „efektów kształcenia” – we współpracy z koordynatorem na szczeblu Wydziału.

II. Zadania z zakresu rozwoju naukowego pracowników Katedry i Studenckich Kół Naukowych.

1. Ustalanie priorytetów badawczych oraz harmonogramu ich realizacji, w tym konkretnych terminów prezentacji efektów tych badań przez pracowników na zebraniach Katedry.
2. Organizowanie sesji naukowych o szerszym wymiarze (seminaria, konferencje ogólnouczelniane lub międzyrodowiskowe itp.), celem szerszego rozpowszechnienia prac i zainteresowań badawczych pracowników Katedry.
3. Przygotowanie i przedstawienie planu zamierzeń wydawniczych pracowników Katedry zarówno jako efektu zbiorowych, jak i indywidualnych realizacji.
4. Przedstawianie ww. zamierzeń (pkt. 1-3) najpierw w formie planu działań Katedry na nadchodzący rok akademicki, składanego Dziekanowi Wydziału, a następnie – na koniec roku – w formie sprawozdania z jego realizacji.
5. Tworzenie i nadzorowanie okresowej oceny pracowników, w tym szczególnie tej sporządzanej dla potrzeb „oceny parametrycznej ministerstwa” oraz składanie sprawozdań wymaganych regulaminem uczelni z realizacji działań podejmowanych przez pracowników Katedry.
6. Inspirowanie badań naukowych przez studentów z koła naukowego zorganizowanego przy Katedrze oraz nadzór nad przebiegiem prac tego koła, w tym szczególnie prac z obszaru bezpośredniego kontaktu z praktyką gospodarczo-społeczną.

III. Zadania z zakresu prowadzenia procesu dydaktycznego na Wydziale.

1. Przygotowywanie obsady przedmiotów realizowanych przez daną Katedrę w terminach wynikających z zatwierdzonej przez Rektora (Zarządzenie nr 1/2010) procedury planowania zajęć dydaktycznych. Przy planowaniu obsady łącznie na oba semestry, należy zwracać uwagę na zapewnienie wykonania pensum godzinowego przez pracowników etatowych Katedry, a następnie Wydziału (zgodnie z wytycznymi dotyczącymi „uszczelniania systemu”).
2. Czuwanie nad procesem tworzenia i uzupełniania sylabusów, odpowiadającym wymogom KRK.
3. Nadzór nad terminowością i rzetelnością prowadzonych zajęć dydaktycznych. Pracownicy Katedry zobowiązani są do informowania Kierownika Katedry o ewentualnych zmianach terminów zajęć czy o odwołanych zajęciach. W przypadku planowanych wyjazdów, np. na konferencje, należy uzgodnić między pracownikami Katedry zastępstwo na zajęcia.
4. Dokonywanie hospitacji zajęć prowadzonych przez młodych pracowników (asystentów i adiunktów) zarówno etatowych, jak również zatrudnianych na umowy zlecenia (min. jeden raz w semestrze).
5. Zatwierdzanie tematów prac dyplomowych prowadzonych w ramach seminariów przez pracowników Katedry tak, aby tworzyły pewien logiczny wymiar zgodny z wytycznymi KRK.
6. Nadzór nad co semestralnym ustalaniem terminów dyżurów nauczycieli akademickich w Katedrach.
7. Czuwanie nad przestrzeganiem przez nauczycieli akademickich statutu i regulaminu studiów oraz zarządzeń Rektora Uczelni i Dziekana Wydziału.
8. Pełnienie dyżuru w wymiarze min. jednej godziny tygodniowo (niezależnie od dyżuru dydaktycznego) przewidzianych jako konsultacje dla nauczycieli i studentów oraz czuwanie nad dyżurami pracowników Katedry.
9. Uczestniczenie w pracach ciał kolegialnych powoływanych w ramach Wydziału lub w ramach Uczelni.

Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia

Obowiązki:

1. Koordynacja prac nad systemem jakości kształcenia, proponowanie zmian w systemie i formy oraz narzędzia służące jego udoskonalaniu.
2. Wdrażanie decyzji podjętych przez Uczelnianą Komisję ds. Jakości Kształcenia i Rady Ekspertckie.
3. Pozostawanie w kontakcie ze studentami i kadrami naukowo-dydaktyczną w celu zbierania ich opinii, propozycji i skarg znajdujących się w zakresie wewnętrznego systemu zarządzania jakością kształcenia i kwestii z nim powiązanych.
4. Odbywanie spotkań z pracownikami i studentami w celu prezentowania nowych rozwiązań dotyczących jakości kształcenia, wyjaśnienia wprowadzanych modyfikacji, nowoprzyjętych i wdrażanych zasad i regulacji odnoszących się do systemu jakości kształcenia.
5. Przygotowanie informacji i raportów dla Rady Wydziału, Rad Ekspertckich, Kolegium Dziekańskiego, Senatu, Kierowników Katedr i Rektora z zakresu realizacji, ewaluacji i oceny systemu jakości kształcenia.
6. Realizacja, koordynacja i kontrola procesu wdrażania zasad jakości kształcenia na Wydziale Ekonomii i Zarządzania
7. Koordynowanie zadań związanych z kreowaniem wzoru sylabusu i opracowaniem "handbooków" zgodnie z przyjętymi zasadami oraz regulacjami obowiązującymi w prawie.
8. Praca nad systemem jakości kształcenia na poziomie wydziału, wdrażanie całego systemu, koordynacja i kontrola jego realizacji na poziomie całego wydziału, jak i jego poszczególnych części i organów, w tym w odniesieniu do pracowników naukowo-dydaktycznych i studentów.
9. Współpraca z kadrami dydaktyczną, studentami, Radami Ekspertckimi i przedstawicielami interesariuszy zewnętrznych nad tworzeniem, ewaluacją i rozwojem programów nauczania, metod nauczania i innych aspektów odnoszących się do jakości kształcenia, w tym także elementów dotyczących oceny wynikającej z przeprowadzanych ewaluacji.

Spotkania ze studentami organizowane przez opiekunów roku i specjalności.

Obowiązki: Prowadzenie swobodnych dyskusji ze studentami w celu rozwiązania ich bieżących problemów, wspomaganie procesu dydaktycznego i ewaluacji programów studiów i dostosowywanie ich do potrzeb interesariuszy wewnętrznych. Spotkania organizowane są przez opiekunów roku i opiekunów specjalności, a także na prośbę studentów lub zainteresowanego daną tematyką studenta. W spotkaniach uczestniczy również Proziekan ds. studenckich, który na bieżąco odbywa spotkania ze studentami w zakresie realizacji przez nich procesu kształcenia i innych kwestii administracyjnych. Na takie spotkania jest również zapraszany Kierownik Dziekanatu, czuwający nad procesem bieżącej obsługi studenta.

2. Ogólne cele i zadania organów:

Dziekan

Ogólna odpowiedzialność za wszelkie kwestie związane z funkcjonowaniem Wydziału ciąży na Dziekanie Wydziału Ekonomii i Zarządzania. Dziekan utrzymuje bieżący i regularny kontakt z prodziekanami zatrudnionymi na Wydziale Ekonomii i Zarządzania, Kierownikami Katedr i Dyrektorami Instytutów funkcjonujących w ramach Wydziału. Nadzoruje i ocenia ich pracę, a także kieruje działaniami obejmującymi pełne spektrum funkcjonowania Wydziału.

Monitorowanie programu kształcenia

Bezpośrednia odpowiedzialność za strukturę programu kształcenia, organizację toku kształcenia, kadre na kierunku oraz jego merytorykę i jakość ciąży na Kierownikach Katedr bezpośrednio odpowiedzialnych za poszczególne kierunki studiów. Kierownicy Katedr utrzymują regularny kontakt z wykładowcami (członkami swojej katedry), a także z osobami prowadzącymi zajęcia, a nieprzypisanymi do danej katedry odpowiedzialnej bezpośrednio za kierunek studiów. Kierownicy Katedr nadzorują przygotowanie wykładowców do zajęć, jakość przekazywanej wiedzy, metody kształcenia i oceny, a także rozwój naukowo-badawczy swoich pracowników. Kierownik Katedry utrzymuje także kontakt ze studentami w celu ewaluacji programów kształcenia, ewaluacji kadry naukowo-dydaktycznej i wszystkich kwestii związanych z zakresem obowiązków przypisanych Kierownikowi Katedr.

Studencka Ewaluacja Programu Kształcenia

Studenci są zachęceni do regularnego kontaktu z wykładowcami, Kierownikami Katedr i Prodziekanami Wydziału i Dziekanem w celu omówienia i rozwiązania ewentualnych problemów, wskazania propozycji dotyczących programu kształcenia, metod prowadzenia zajęć i jakości przekazywanej wiedzy, a także zgłaszania propozycji utworzenia kół naukowych, organizacji konferencji studenckich i wszelkich innych działań i potrzeb, które zechcą zgłosić lub zaprezentować. Takie spotkania odbywają się nie tylko na zajęciach, lecz także podczas regularnie odbywanych dyżurów przez pracowników naukowo-dydaktycznych, Kierowników Katedr i gremium dziekańskiego, a także spotkań Rad Ekspertkich i Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Ponadto studenci na koniec każdego semestru wyrażają swoją opinię na temat każdego wykładowcy, prowadzonych zajęć, warunków kształcenia i wielu innych kwestii w ankietach, na podstawie których wypracowuje się na Wydziale odpowiednie założenia, cele i zasady działania, przede wszystkim w ramach systemu jakości kształcenia.

Polityka Kadrowa

Dziekan Wydziału jest bezpośrednio odpowiedzialny za nadzór nad kadrami i zmiany w strukturze zatrudnienia na Wydziale, w tym otrzymuje informacje dotyczące spraw kadrowych i uzgadnia działania w tym zakresie z Kierownikami Katedr odpowiedzialnymi za dany kierunek studiów. Sprawy kadrowe są także dyskutowane w ramach posiedzeń Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia i Kolegium Dziekańskiego. Ostateczne decyzje w tym względzie podejmuje Rektor i Prezydent Uczelni.

Ewaluacja Kadry

Bezpośrednio za ewaluację kadry dydaktycznej na danym kierunku studiów odpowiada Kierownik Katedry odpowiedzialnej za kierunek studiów. W procesie ewaluacji kadry Kierownik Katedry jest wspomagany przez Dziekana, Prodziekanów, a także Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia i Uczelnianą Komisję ds. Jakości Kształcenia (jeśli zachodzi taka potrzeba) oraz Wydziałową Komisję ds. Oceny Pracownika.

Ewaluacja kadry dydaktycznej odbywa się na podstawie kilku zbieżnych ze sobą elementów, do których należą:

1. Bieżące reakcje studentów na jakość i metodologię prowadzenia zajęć przez wykładowców oraz postawę wykładowcy wobec studenta

2. Bieżące przygotowanie wykładowcy do zajęć: sylabus, przygotowanie merytorycznie uzasadnionych form kształcenia, jakość procesu oceniania studenta, udostępnianie materiałów naukowych lub informacji na ich temat.
3. Ankiety studenckie (przeprowadzane raz w semestrze).
4. Hospitacje zajęć.
5. Ocena pracy naukowej.
6. Działalność na rzecz społeczności akademickiej: członkostwo w organizacjach branżowych, fundacjach czy też innych organizacjach działających w zakresie naukowych zainteresowań danego pracownika.
7. Organizacja konferencji i innych wydarzeń o randze naukowej lub z zakresu zastosowania praktyki w procesie kształcenia.

Wydziałowa Komisja ds. Oceny Pracownika dokonuje ponadto przeglądu jego dokonań za każdy kolejny rok kalendarzowy, biorąc pod uwagę informacje zawarte w formularzach oceny parametrycznej, zebranych materiałach potwierdzających afiliację, a także na podstawie ankiet studenckich. Rektor wraz z Uczelnianą Komisją ds. Oceny Nauczycieli Akademickich oraz Uczelnianą Komisją ds. Jakości Kształcenia gromadzi informacje na temat pracy naukowej, ankiet studenckich, sprawozdania z działalności gremiów wydziałowych odpowiedzialnych za system jakości kształcenia oraz gromadzi informacje wpływające na ręce Rektora z Samorządu Studenckiego. Ocena pracownika prowadzi do podjęcia decyzji o awansie, nagrodzeniu lub zastosowaniu form takich jak: upomnienie, pouczenie, rozmowa dyscyplinująca lub zwolnienie. Poza wyżej wymienionymi strukturami i procedurami wydziałowymi na Wydziale Ekonomii i Zarządzania pracuje Prodzikan ds. Jakości Kształcenia oraz funkcjonują Rady Ekspertckie wspierające proces tworzenia, ewaluacji i rozwijania systemu jakości kształcenia i programów kształcenia tak, by był on w pełni dostosowany do wymagań Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Procesu Bolońskiego oraz specyfiki Uczelni.

Prodzikan ds. Jakości Kształcenia na Wydziale Ekonomii i Zarządzania – dr Paweł Olszewski

Obowiązki:

1. Koordynacja Prac Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, Rad Ekspertckich oraz pozostałych organów działających w ramach systemu.
2. Wdrażanie decyzji podjętych przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia i Rady Ekspertckiej.
3. Pozostawanie w kontakcie ze studentami i kadrą naukowo-dydaktyczną w celu zbierania ich opinii, propozycji i skarg znajdujących się w zakresie wewnętrznego system zarządzania jakością i kwestii z nim powiązanych.
4. Odbywanie spotkań z pracownikami i studentami w celu prezentowania nowych rozwiązań dotyczących jakości kształcenia, wyjaśnienia wprowadzanych modyfikacji, nowo przyjętych i wdrażanych zasad i regulacji odnoszących się do systemu jakości kształcenia.
5. Przygotowanie informacji i raportów z zakresu systemu jakości kształcenia dla: Senatu, Rektora, Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, Rad Ekspertckich, Rady Wydziału, Kolegium Dziekańskiego i Kierowników Katedr.
6. Realizacja, koordynacja i kontrola procesu wdrażania zasad jakości kształcenia na Wydziale Ekonomii i Zarządzania.
7. Koordynowanie zadań związanych z kreowaniem wzoru sylabusa i opracowaniem „handbooków” zgodnie z przyjętymi przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia zasadami oraz regulacjami obowiązującymi w prawie.
8. Praca nad systemem jakości kształcenia na poziomie Wydziału, wdrażanie całego systemu, koordynacja i kontrola jego realizacji na poziomie całego Wydziału, jak i jego poszczególnych części i organów, w tym w odniesieniu do pracowników naukowo-dydaktycznych i studentów.
9. Współpraca z kadrą dydaktyczną, studentami, Radami Ekspertckimi i przedstawicielami interesariuszy zewnętrznych nad tworzeniem, ewaluacją i rozwojem programów nauczania, metod nauczania i innych aspektów odnoszących się do jakości kształcenia, w tym także elementów dotyczących oceny wynikającej z przeprowadzanych ewaluacji.

Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia

Obowiązki:

1. Koordynacja prac nad systemem jakości kształcenia, proponowanie zmian w systemie i form oraz narzędzi służących jego udoskonalaniu.
2. Wdrażanie decyzji podjętych przez Uczelnianą Komisję ds. Jakości Kształcenia i Rady Ekspertckie.
3. Pozostawanie w kontakcie ze studentami i kadrą naukowo-dydaktyczną w celu zbierania ich opinii, propozycji i skarg znajdujących się w zakresie wewnętrznego system zarządzania jakością kształcenia i kwestii z nim powiązanych.
4. Odbywanie spotkań z pracownikami i studentami w celu prezentowania nowych rozwiązań dotyczących jakości kształcenia, wyjaśnienia wprowadzanych modyfikacji, nowoprzyjętych i wdrażanych zasad i regulacji odnoszących się do systemu jakości kształcenia.
5. Przygotowanie informacji i raportów dla Rady Wydziału, Rad Ekspertckich, Kolegium Dziekańskiego, Senatu, Kierowników Katedr i Rektora z zakresu realizacji, ewaluacji i oceny system jakości kształcenia.
6. Realizacja, koordynacja i kontrola procesu wdrażania zasad jakości kształcenia na Wydziale Ekonomii i Zarządzania.
7. Koordynowanie zadań związanych z kreowaniem wzoru sylabusu i opracowaniem „handbooków” zgodnie z przyjętymi zasadami oraz regulacjami obowiązującymi w prawie.
8. Praca nad systemem jakości kształcenia na poziomie wydziału, wdrażanie całego systemu, koordynacja i kontrola jego realizacji na poziomie całego wydziału, jak i jego poszczególnych części i organów, w tym w odniesieniu do pracowników naukowo-dydaktycznych i studentów.
9. Współpraca z kadrą dydaktyczną, studentami, Radami Ekspertckimi i przedstawicielami interesariuszy zewnętrznych nad tworzeniem, ewaluacją i rozwojem programów nauczania, metod nauczania i innych aspektów odnoszących się do jakości kształcenia, w tym także elementów dotyczących oceny wynikającej z przeprowadzanych ewaluacji.

W skład Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia wchodzi:

1. Dziekan Wydziału Ekonomii i Zarządzania – prof. n. dr hab. Wojciech Bieńkowski
2. Prodziekan Wydziału ds. Jakości Kształcenia – dr Paweł Olszewski
3. Prodziekan ds. studenckich – dr Paweł Najechalski
4. Przedstawiciel/e studentów
5. Przedstawiciele interesariuszy zewnętrznych
6. Kierownik Katedry Międzynarodowych Stosunków Politycznych – prof. zw. dr hab. Józef Fiszer
7. Kierownik Katedry Zarządzania i Marketingu – prof. zw. dr hab. Jerzy Kisielnicki
8. Kierownik Katedry Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych – prof. n. dr hab. Jerzy Wieczorek
9. Kierownik Katedry Finansów i Bankowości – prof. zw. dr hab. Dariusz Rosati
10. Kierownik Katedry Ekonomii – dr Bogna Gawrońska-Nowak
11. Kierownik Katedry Metod Ilościowych – prof. zw. dr hab. Iglicka-Okólska
12. Inni zaproszeni goście

Rady Eksperskie (interesariusze zewnętrzni)

Obowiązki:

1. Tworzenie, ewaluacja i rozwój programów kształcenia, metod kształcenia, metod oceniania i innych aspektów związanych z jakością kształcenia.
2. Doradzanie organom jednoosobowym i wieloosobowym na Wydziale w zakresie rozwoju praktycznej części procesu kształcenia.
3. Wspomaganie i doradzanie organom jednoosobowym i wieloosobowym na Wydziale w zakresie wdrażania metod kształcenia, w szczególności „studiów przypadku” i innych zasad, reguł i metod odnoszących się do tak zwanych „miękkich kompetencji nauczania” (*soft competencies teaching*).
4. Wspomaganie studentów, kadry naukowej i całego procesu kształcenia przez członków Rady Eksperskiej i osób zaproszonych w zakresie dokonywania prezentacji, wygłaszania wykładów otwartych, prowadzenia zajęć w celu wdrożenia praktycznych modułów i treści kształcenia w ramach szczegółowo opracowanych i przygotowanych propozycji.

RADY EKSPERCKIE

Ekonomia

Prof. zw. dr hab. Krystyna Iglicka-Okólska

Katedra Metod Ilościowych w Naukach Ekonomicznych

1. Jeremi Mordasewicz – doradca Zarządu PKPP Lewiatan, członek kilku Rad Nadzorczych.
2. Paweł Szyszowski – absolwent SGH, Kierownik Działu Rozwoju Sieci Dealerskiej, Toyota Motor Poland.
3. dr Katarzyna Gmaj – analityk, ekspert Centrum Stosunków Międzynarodowych, ekspert Komisji ds. Imigrantów przy Rzeczniku Praw Obywatelskich (RPO).
4. Tadeusz Ołdakowski – radca generalny w GUS, twórca i były prezes Krajowej Izby Rozliczeniowej, współpracuje stale ze Związkiem Banków Polskich.

Dr Bogna Gawrońska – Nowak

Katedra Ekonomii

1. Adrian Górski – Associate, Mergers & Acquisitions, PricewaterhouseCoopers
2. Konrad Pieniak – Senior, Ernst and Young
3. Siarhei Samuseu – Online Media Associate, Google
4. Marcin Słowinski – Assistant Vice President - Securities Processing Manager, Treasury Settlements, Citibank International PLC Poland Branch
5. Katarzyna Rzentarzewska – Ph.D candidate, Center for Economic Research Graduate Education - Economics Institute, Prague

Prof. zw. dr hab. Jerzy Kisielnicki

Katedra Zarządzania i Marketingu

1. Maciej Leśny – Przewodniczący Rady Nadzorczej BRE
2. dr Witold Staniszkis – Prezes Rodan SA
3. Stanisław Sroka – Prezes Transystem i prezes SPM Polska

Prof. zw. dr hab. Dariusz Rosati

Kierownik Katedry Finansów i Bankowości

1. Krzysztof Pietraszkiewicz – Prezes Związku Banków Polskich
2. dr Marek Kulczycki – były Prezes Deutsche Bank Polska, obecnie członek Rady Nadzorczej Deutsche Bank Polska
3. dr Wiesław Rozłucki – były prezes Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie, obecnie w Rothschild,
4. Artur Olech – Prezes Generali Insurance,
5. Wiesław Thor – Vice-Prezes BRE BANK S.A.

Prof. zw. dr hab. Józef M. Fiszer

Kierownik Katedry Międzynarodowych Stosunków Politycznych

1. Dr Jan Borkowski – Ambasador RP w Królestwie Niderlandów.
2. Dr Paweł Kowal – europoseł, przewodniczący partii Polska Jest Najważniejsza.
3. Dr Adam Marszałek – prezes „Wydawnictwa Adam Marszałek” w Toruniu.
4. Dr Eugeniusz Sadowski – radca ministra, naczelnik w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego
5. Prof. zw. dr hab. Janusz Adamowski – Dziekan Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego.
6. Prof. dr hab. Kazimierz Kik – wiceprzewodniczący Komitetu Nauk Politycznych PAN.
7. Dr Jakub Wódka – adiunkt w Instytucie Studiów Politycznych PAN i Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP.
8. Dr Krzysztof Strzałka – Konsul Generalny RP w Mediolanie.
9. Prof. dr hab. Robert Traba – dyrektor Centrum Badań Historycznych PAN w Berlinie.
10. Mgr Kinga Schlesinger – Komisja Europejska – Przedstawicielstwo w Warszawie.
11. Mgr Kamil Jaworski – Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP.

Prof. dr hab. Jerzy Wiczorek

Kierownik Katedry Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych

1. dr hab. Jan Woroniecki, ambasador tytularny, profesor w Społecznej Akademii Nauk w Łodzi,
2. Adam Skrybant, ambasador tytularny, Kierownik Referatu w Departamencie Współpracy Ekonomicznej MSZ.

3. System oceny procesu zarządzania kierunkiem i sposób wykorzystania jej wyników w celu doskonalenia kształcenia na ocenianym kierunku, a także ocenę skuteczności przyjętych rozwiązań.

Na Wydziale funkcjonuje Wydziałowy System Zapewnienia Jakości Kształcenia obejmujący ankietyzację studentów, hospitacje zajęć oraz bieżącą analizę zaplecza dydaktycznego, niezależnie od Uczelnianego Systemu, którym kieruje pełnomocnik Rektora ds. jakości kształcenia. Na stanowisko Prodziekana ds. Jakości Kształcenia na Wydziale Ekonomii i Zarządzania powołany został dr Paweł Olszewski. Na Wydziale powołana została Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia, która nadzoruje realizację procedur kontrolnych i wdrożeniowych. Niezależnie od tych działań formalną kontrolę dyscypliny zajęć dydaktycznych, jakości procesu kształcenia, metod nauczania, metod oceniania, materiałów dydaktycznych i kontroli nad przeprowadzanymi formami sprawdzania efektów kształcenia, a także ich zawartości merytorycznej i poziomu prowadzi Kierownik Katedry odpowiedzialny za dany kierunek studiów. Ponadto proces przygotowania programu studiów, planu nauczania, jego jakości, wykorzystywanych metod, wprowadzania kultury jakości uczenia się i wdrażania form utylitarnych do akademickiego procesu kształcenia prowadzi Rada Ekspertka do danego kierunku, funkcjonująca w ramach katedry odpowiedzialnej za dany kierunek studiów. Jednocześnie kompleksowy nadzór nad procedurami i procesami jakości kształcenia na Wydziale sprawuje Kolegium Dziekańskie i Rada Wydziału. W 2011 r. ustalono na Wydziale osoby odpowiedzialne za poszczególne przedmioty (prowadzące wykłady), które mają za zadanie m.in. koordynację programów kształcenia, jeżeli określony przedmiot jest prowadzony jedynie w formie konwersatoriów są to osoby prowadzące konwersatoria. Jeżeli konwersatorium prowadzone jest przez osobę z tytułem magistra, Prodziekan ds. jakości kształcenia wraz z kierownikiem katedry odpowiedzialnym za dany kierunek studiów, ustala osobę co najmniej z tytułem doktora odpowiedzialną za nadzór przedmiotu. Uruchomiono też zakładkę w zasobach, w ramach strefy studenta, gdzie studenci mają dostęp do informacji o możliwości złożenia opinii dotyczącej jakości kształcenia i wszystkich aspektów jej dotyczących w ramach niezależnych opinii studenckich na wygenerowany specjalnie w tym celu mail o adresie jakoscksztalceniaeiz@lazarski.edu.pl. Wyniki ankietyzacji i hospitacji omawiane są na posiedzeniach Katedry właściwej dla danego pracownika i kierunku studiów, Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, Kolegium Dziekańskiego, Rady Wydziału oraz Kolegium Rektorskim i Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia.

Wydziałowy System Zapewnienia Jakości Kształcenia bazuje na pięciu podstawowych elementach: wydziałowym organie kontroli, ankietyzacji zajęć – przedmiotów i prowadzących, systemie nagród, hospitacji zajęć, automatycznej kontroli planów i programów studiów. Jest on obecnie systematycznie doskonalony. Ma charakter kompleksowy i obejmuje:

- Dobór ilości punktów zdobytych podczas matury, na podstawie których odbywa się selekcja kandydatów na studia. Jest realizowany w oparciu o przedstawiane dokumenty. Studenci zagraniczni objęci są procedurą egzaminu językowego (język polski lub język angielski w zależności od wybranego kierunku i rodzaju studiów), na podstawie którego odbywa się klasyfikacja albo do grup studenckich albo skierująca na dodatkowe kursy językowe lub wpływająca na decyzję o nieprzyjęciu kandydata na studia.
- Ankiety Studenckie dotyczące oceny zajęć i prowadzących. Ankiety te są prowadzone internetowo. Wyniki ankiet są omawiane nie tylko w ramach gremiów Wydziałowych i Uczelnianych, lecz także na spotkaniach z przedstawicielami studentów.
- Hospitacje zajęć, które są zarządzane przez Dziekana, kierownika jednostki wydziałowej i osobę odpowiedzialną za przedmiot. Po hospitacji przeprowadzana jest rozmowa z osobą hospitowaną, a w ciągu tygodnia sporządzany jest raport zawierający m.in. silne i słabe strony hospitowanych zajęć oraz sugestie działań korygujących.
- Nagrody dydaktyczne, za osiągnięcia w nauce i pracy na rzecz Uczelni dla nauczycieli akademickich. Ponadto wśród nagród organizacyjnych trwają prace nad wdrożeniem nagród za wzorowe zarządzanie Katedrą pod kątem dydaktycznym i naukowym – nagrodę będzie mógł

zdobyć kierownik Katedry, którego pracownicy mają najwyższą średnią ocen w ankiecie studenckiej lub najwyższe oceny parametryczne za osiągnięcia naukowe. Ta nagroda ma zwracać uwagę kierownikom jednostek na staranny dobór osób prowadzących zajęcia, badania naukowe i zachęcać do hospitacji.

3.1 Weryfikacja zakładanych efektów kształcenia.

Weryfikacja, wnioskowanie i wdrażanie efektów kształcenia na Uczelni Łazarskiego jest procesem kilkustopniowym i składa się z działań podejmowanych przez Katedry właściwe dla danego kierunku i za niego odpowiedzialne, Kolegium Dziekańskie, Wydziałowe Komisje ds. Jakości Kształcenia, Rady Wydziału, Kolegium Rektorskie, Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia i Senatu. Poszczególne decyzje podejmowane w odniesieniu do efektów kształcenia przebiegają od dołu do góry, a w każdym etapie biorą w nich udział Kierownicy Katedr odpowiedzialnych za dany kierunek studiów (jeśli nie są członkami określonych gremiów, są zapraszani do udziału w pracach i włączani do zespołu). W procesie tworzenia, ewaluacji i udoskonalania efektów kształcenia, a tym samym programów i planów kształcenia, stosuje się matryce efektów kształcenia, analizę wyników osiągniętych przez studentów, metody oceny pracy studenta, ankiety studenckie, a także proces kształtowania się zasad kultury jakości kształcenia, rozwoju postaw godnych studenta i wykładowcy, a także uczciwości i zasad zapobiegania złym praktykom (plagiat, ściąganie). W działaniach tych biorą udział interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni, do których zaliczamy studentów, przedstawicieli biznesu, organizacji międzynarodowych (rządowych i pozarządowych) oraz absolwentów. Weryfikacja efektów przeprowadzana jest również w oparciu o opinie absolwentów, którzy zakończyli studia na uczelni i rozpoczęli pracę zawodową, dzięki temu mogą wносить niezbędną wartość dodaną i dzielić się swoimi doświadczeniami wskazując na efekty, których osiągnięcie ma największe znaczenie dla dalszego rozwoju zawodowego i naukowego.

System weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na różnych jego etapach, w tym:

Opis procedur określania efektów kształcenia oraz monitorowania ich realizacji

Tworzenie programu kształcenia na kierunku Ekonomia na Wydziale Ekonomii i Zarządzania opiera się na diskutowanych efektach kształcenia na poziomie Katedry Ekonomii bezpośrednio odpowiedzialnej za kierunek studiów, Katedry Metod Ilościowych, wspomagającej działania w ramach kształtowania planu i programu kształcenia oraz efektów kształcenia, na spotkaniach Kolegium Dziekańskiego, Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, Rady Wydziału, Kolegium Rektorskiego, Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia i Senatu..Uwzględniono także postulaty zgłaszane przez przedstawicieli pracodawców zebranych w ramach Rady Ekspertckiej Katedry Ekonomii i Rady Ekspertckiej Katedry Metod Ilościowych – obu właściwych dla wskazanego kierunku, wyniki monitorowania kariery zawodowej absolwentów oraz wzorce międzynarodowe.

Katedry: Katedra Ekonomii i Katedra Metod Ilościowych oraz Rada Ekspertcka dla Kierunku

1. Gromadzenie napływających w trakcie roku akademickiego propozycji dotyczących udoskonalenia efektów kształcenia, planów studiów i programów studiów kierowanych przez studentów, wykładowców, przedstawicieli pracodawców i absolwentów.
2. Prowadzenie dyskusji nad propozycjami i wypracowanie kompleksowego zestawu efektów i planu studiów dostosowanego do wymagań wynikających z efektów kształcenia.
3. Przedłożenie propozycji Kolegium Dziekańskiemu i Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia.

Kolegium Dziekańskie i Wydziałowe Komisje ds. Jakości Kształcenia

1. Dyskusja nad propozycjami zgłoszonymi przez Katedry i Radę Ekspertcką dla Kierunku studiów (wysłuchanie argumentów motywujących poszczególne modyfikacje).
2. Zaopiniowanie zmian i przekazanie ich do zaopiniowania na posiedzenie Rady Wydziału .

Rada Wydziału

1. Rada Wydziału, ze względu na zatwierdzanie efektów kształcenia przez Senat oraz potrzebę utrzymania kultury jakości kształcenia jest proszona o zaopiniowanie zmian w efektach kształcenia, zostaje poinformowana o powodach podjętych decyzji i wynikających z nich konsekwencji np.: dla toku studiów, jakości kształcenia, koniecznych zmian w planach studiów lub programach kształcenia.
2. Po wydaniu opinii przez Radę Wydziału propozycje skierowane zostają do Kolegium Rektorskiego i Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia w celu utrzymania przejrzystości informacji oraz uzyskania dodatkowych merytorycznych informacji zwrotnych i przygotowania ostatecznej wersji efektów kształcenia do uchwały Senatu.

Kolegium Rektorskie oraz Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia

Kolegium Rektorskie i Uczelniana Komisja ds. Jakości Kształcenia wyrażają swoją opinię dotyczącą propozycji i kierują do przygotowania ostatecznej wersji efektów kształcenia do uchwały Senatu.

Senat

Efekty zostają przedstawione Senatowi Uczelni Łazarskiego, który ostatecznie podejmuje decyzję o ich zatwierdzeniu lub odrzuceniu. W przypadku zatwierdzenia efekty wchodzi w życie i Rada Wydziału może uchwalić plan i program studiów, w przypadku odrzucenia efektów kształcenia przez Senat, zostają one przekazane z powrotem do Katedr odpowiadających za kierunek w celu naniesienia dodatkowych zmian, a procedura ich ostatecznego przedstawienia Senatowi zostaje powtórzona.

Opis sposobów potwierdzania efektów na każdym etapie kształcenia

System oceny prac zaliczeniowych, projektowych, egzaminacyjnych

Dobór metod nauczania uzależniony jest od rodzaju prowadzonych zajęć oraz indywidualnego wyboru poszczególnych nauczycieli akademickich. Formy kształcenia złożone są z różnorodnych elementów równoważących proces kształcenia i należą do nich:

- wykłady, konwersatoria, ćwiczenia, seminaria, lektoraty,
- prowadzenie kształcenia w grupach, jak i w toku indywidualnym,
- przygotowanie i wykorzystanie prezentacji zarówno przez wykładowców, jak również przez studentów,
- prowadzenie problemowych i ukierunkowanych dyskusji,
- realizacja zadań problemowych przy wykorzystaniu różnorodnych studiów przypadku,
- analiza dokumentów źródłowych, książek i innych opracowań.

Połączenie powyższych metod pozwala studentom sprawnie i efektywnie rozwijać wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne. Studenci nabywają ponadto umiejętność prezentacji zadanego tematu, podnoszą swoją zdolność koncentracji i prowadzenia notatek oraz zdobywania i analizowania docierających do nich informacji. Wykorzystywanie studium przypadku pozwala na symulowanie zjawisk życia codziennego, wzmacnia umiejętności analityczne, zdolność pracy w grupie i myślenia oryginalnego umożliwiającego niekonwencjonalne podejście do napotykanym zagadnień. Ponadto wszystkie wykorzystywane formy kształcenia umożliwiają studentom zdobycie niezbędnej wiedzy, umiejętności i kompetencji zawartych w kierunkowych efektach kształcenia.

Na studiach student uczy się m.in. przez:

- mówienie, słuchanie, czytanie, pisanie;
- wykorzystywanie drukowanych i innych źródeł informacji;
- pracę grupową i indywidualną;
- obserwację, partycypację i refleksję.

Studenci powinni wykorzystywać różnorodne metody nauki, do których zaliczamy:

- zapoznanie się z literaturą przedmiotu, w tym: dokumenty, książki, artykuły naukowe, publicystyka, statystyki i źródła internetowe;

- wykorzystanie krytycznej analizy źródeł;
- wykorzystanie ewentualnych studenckich badań własnych lub grupowych, prowadzonych w ramach danego przedmiotu lub modułu lub w ramach kół naukowych, wykorzystując różnorodne materiały źródłowe;
- dyskusje w grupie;
- prezentowanie swoich przemyśleń i ewentualnych badań podczas zajęć, spotkań naukowych, debat i konferencji;
- kontakty z osobami zajmującymi się zagadnieniami poruszonymi w trakcie zajęć, między innymi przez wykłady otwarte prowadzone przez te osoby, uczestniczenie w debatach, seminariach i innych przedsięwzięciach, w których biorą udział te osoby, także przez praktyki studenckie, stypendia, wymianę międzynarodową.

Metody weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia służą przede wszystkim:

- sprawdzeniu, czy prowadzone zajęcia spełniają kryteria, założenia i cele programu;
- wzmacnianiu procesu uczenia się przez studentów;
- sprawdzeniu, czy student podlega transparentnemu systemowi oceny;
- realizacji kierunkowych i obszarowych efektów kształcenia.

Formy weryfikacji efektów kształcenia składają się z następujących metod i technik kontroli:

- przygotowanie eseju, recenzji książki, krótkich raportów, prezentacji, sprawozdań, raportów i innych form pisemnych;
- ustnych i pisemnych odpowiedzi na postawione zadania;
- ustnych i pisemnych tekstów połówkowych i końcowych;
- wyników pracy indywidualnej i grupowej; gier strategicznych;
- udział w seminariach naukowych, spotkaniach katedr, konferencjach organizowanych na uczelni – w miarę możliwości;
- czynnego udziału w zajęciach, przeprowadzania debat i dyskusji.

System weryfikacji efektów uzyskanych w wyniku odbycia praktyk/stażu

Weryfikacja efektów kształcenia uzyskanych w wyniku odbycia praktyk odbywa się na dwóch poziomach: Uczelnianym i Pracodawcy, z których opinia pracodawcy jako bezpośrednio prowadzącego praktyki jest najważniejsza i ma znaczący wpływ zarówno na proces zaliczenia praktyk/stażu, jak i na ten element procesu dyplomowania i zakończenia studiów. Ze strony Uczelni organizacją, kontrolą nad przebiegiem i ostatecznym rozliczeniem praktyk/stażu sprawuje Dział Praktyk i Karier. W trakcie praktyk/stażu sprawdzana jest nie tylko wiedza studenta, lecz przede wszystkim kompetencje miękkie zawarte w ramach umiejętności i kompetencji społecznych, których poziom i jakość ocenia pracodawca na podstawie wydawanego zaświadczenia opatrzonego załącznikiem zatytułowanym „Ocena Praktykantki/Praktykanta”. W ramach tej oceny pracodawca ocenia sposób pracy, wkład w pracę i sposób zachowania. Pracodawca, poza udzielaniem odpowiedzi „zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie”, może także wyrazić swoją opinię w szerszy sposób dołączając dodatkowy opis jakości, merytorycznej charakterystyki i oceny odbywających praktyki, ponadto jest w ciągłym kontakcie z Działem Praktyk i Karier i na bieżąco przekazuje swoje opinie i oceny. W ramach oceny pracodawca przedstawia nie tylko zakres obowiązków praktykanta/stażysty, lecz także określa wyjątkowe osiągnięcia i/lub zadania realizowane w ramach praktyk/stażu. Pracodawca oceniając osobę odbywającą praktyki, ocenia takie elementy jak: w ramach „Sposobu Pracy” – systematyczność, zorganizowanie, samodzielność, efektywność, zmierzanie do celu, terminowość wykonywania zadań, poziom motywacji; w ramach „Wkładu Pracy” – otwartość na nowe rozwiązania, inicjatywę, poczucie odpowiedzialności, siłę przebicia, dyspozycyjność, zaangażowanie, umiejętność pracy w zespole; w ramach „Oceny Sposobu Zachowania” – poziom przyjaznego nastawienia, otwartość, czy praktykant/stażysta jest pomocny, zdolny do współpracy, łatwo nawiązujący kontakty, koleżeński, skłonny do kompromisów, przykładowy, postępujący w ramach zasady „fair”, nie budzący innych zarzutów.

System sprawdzania końcowych efektów (proces dyplomowania)

Warunki ukończenia studiów pierwszego i drugiego stopnia zostały określone w regulaminie studiów Uczelni Łazarskiego, uchwalonym w dniu 1 października 2012 roku oraz w Regulaminie dyplomowania wprowadzonym zarządzeniem Rektora. Warunkiem uzyskania kwalifikacji pierwszego stopnia albo kwalifikacji drugiego stopnia dla określonego kierunku studiów, poświadczonej dyplomem, jest osiągnięcie wszystkich założonych w programie kształcenia efektów kształcenia. Warunkiem ukończenia studiów drugiego stopnia na kierunku Ekonomia jest uzyskanie dyplomu ukończenia studiów. Datą ukończenia studiów jest data złożenia egzaminu magisterskiego.

Warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego jest:

- 1) spełnienie wszystkich wymagań wynikających z programu studiów oraz uzyskanie nie mniej niż 120 punktów zaliczeniowych ECTS na poziomie studiów II stopnia i 180 punktów zaliczeniowych ECTS na poziomie studiów I stopnia;
- 2) uzyskanie pozytywnych ocen z pracy dyplomowej;
- 3) zaliczenie objętych programem studiów studenckich praktyk zawodowych (jeżeli są wymagane);
- 4) złożenie w dziekanacie karty obiegowej.

Egzamin dyplomowy odbywa się przed powołaną przez Dziekana Wydziału komisją w terminie wyznaczonym przez Dziekana.

Pozostałe regulacje:

- Student ma prawo do jednego terminu poprawkowego egzaminu dyplomowego.
- Niezłożenie w terminie pracy dyplomowej lub egzaminu dyplomowego jest przesłanką skreślenia z listy studentów.
- Ostateczny wynik studiów wylicza się jako sumę: 0,6 średniej ocen z okresu studiów, 0,2 oceny pracy dyplomowej, 0,2 oceny egzaminu dyplomowego. W dyplomie ukończenia studiów wyższych wpisuje się słownie ostateczny wynik studiów wyrównany według następującej zasady: 3.0 do 3.25 – dostateczny; powyżej 3.25 do 3.50 – dostateczny plus; powyżej 3.5 do 4.25 – dobry; powyżej 4.25 do 4.50 – dobry plus; powyżej 4.5 – bardzo dobry. W innych dokumentach podaje się dokładny wynik studiów.
- Na wniosek studenta egzamin dyplomowy może być egzaminem otwartym. Wniosek taki należy złożyć składając pracę dyplomową. Decyzję o przeprowadzeniu egzaminu otwartego podejmuje Dziekan Wydziału. Uczestnicy egzaminu otwartego nie będący członkami komisji egzaminacyjnej nie mogą zadawać pytań dyplomantowi oraz uczestniczyć w obradach w części niejawnej oceniającej egzamin.
- Każda praca dyplomowa sprawdzana jest przez promotora, recenzentów pod kątem ewentualnego naruszenia praw autorskich, a także w ramach programu antyplagiatowego „Plagiat.pl” – szczegółowe procedury w tym względzie określa rozporządzenie Rektora.

System monitorowania karier zawodowych na rynku pracy

Zadanie stworzenia systemu monitorowania karier absolwentów zostało powierzone uczelnianemu biuru karier czyli Działowi Praktyk i Karier Uczelni Łazarskiego. Zgodnie z wymogami GIODO, wszyscy absolwenci w roku akademickim 2011/2012, podchodzący do obrony prac licencjackich i magisterskich, zostali poproszeni o wyrażenie zgody na udział w badaniu losów zawodowych absolwentów. Zgodę wyraziło ok. 95 % zaproszonych do badania osób. Pobranie zgody/braku zgody było możliwe dzięki wprowadzeniu konieczności osobistej wizyty każdego studenta celem rozliczenia karty obiegowej w Dziale Praktyk i Karier. Uczelnia podjęła decyzję o przeprowadzaniu badań losów zawodowych absolwentów w rok, trzy lata i pięć lat po obronie pracy licencjackiej/magisterskiej przez absolwenta. Pierwsze badanie obejmie osoby, które podeszły do obrony w marcu 2012 r. i jest zaplanowane na marzec 2013 r. Badanie będzie realizowane za pośrednictwem Internetu techniką CAWI (*Computer Assisted Web Interviewing*), przy wykorzystaniu platformy IBM SPSS Data Collection i autorskiego kwestionariusza opracowanego przez pracowników Działu Praktyk i Karier

Uczelni Łazarskiego. Badanie ma charakter pełny, ankieta będzie wysłana do każdego absolwenta danego rocznika, który wyraził zgodę na udział w badaniu. Personalizowany link do ankiety wypełnianej samodzielnie jest wysyłany do bazy przygotowanych adresów e-mail pobieranych wraz ze zgodą na udział w badaniach. Wybrane narzędzie pozwoli na badania porównawcze i przebadanie tej samej grupy respondentów trzykrotnie. W utrzymaniu trwałych relacji z absolwentami ważna jest rola Klubu Absolwenta działającego na Uczelni. Dział Praktyk i Karier podejmie współpracę z Klubem Absolwenta w zakresie promocji projektu monitoringu karier wśród absolwentów, celem uzyskania jak największej stopy zwrotu ankiet od respondentów, a także dotarcia do wcześniejszych roczników absolwentów, którzy będą mogli dołączyć do badania po podpisaniu odpowiednich klauzul, dotyczących zgody na przetwarzanie danych osobowych w związku z badaniem. Kryteriami różnicującymi w badaniu będą kierunki studiów, rok obrony pracy licencjackiej/magisterskiej oraz podział badanych na następujące grupy: osoby kontynuujące naukę i niepracujące; osoby kontynuujące naukę i pracujące; osoby niekontynuujące nauki i pracujące; osoby niekontynuujące nauki i niepracujące. Istotą zadawanych pytań jest próba uchwycenia wpływu okresu studiów w Uczelni Łazarskiego na obecną sytuację absolwentów na rynku pracy. Pytania kwestionariusza dzielą się na kilka grup i dotyczą: oceny aktywności akademickiej i zawodowej w okresie studiów, oceny uczelni pod kątem infrastruktury, obsługi administracyjnej, oferty dydaktycznej i kontaktów z kadra naukową, sposobów i długości okresu związanego z poszukiwaniem zatrudnienia, obecnej sytuacji zawodowej, satysfakcji z wykonywanej pracy, oceny kompetencji zdobytych w czasie studiów i ich przydatności. W realizacji obecnych badań i tworzeniu kwestionariusza zostało wykorzystane doświadczenie, które Dział Praktyk i Karier zyskał dzięki przeprowadzeniu badań losów absolwentów w 2009 roku. Zostało ono zrealizowane na próbie losowej pobieranej metodą warstwową. Kryteriami różnicującymi warstwy były: wydział i rok ukończenia studiów. Do próby wylosowano z każdej warstwy 10% absolwentów zgodnie z zasadą proporcjonalności. Dane pobierane były ze źródeł pierwotnych (field research), metodą CATI. Narzędziem był kwestionariusz 19 pytań zamkniętych, wypełnianych przez ankierów podczas wywiadu telefonicznego. W ten sposób przebadano roczniki 2003-2008. W badaniu wzięło udział 424 absolwentów. Wyniki obecnego badania w postaci raportów zostaną przekazane władzom uczelni. Decyzję o sposobach wykorzystania wyników badania podejmą: komisja ds. jakości kształcenia w zakresie kontroli jakości oferty dydaktycznej i metod wykorzystywanych w pracy ze studentami; władze uczelni w zakresie usług oferowanych przez jednostki administracji uczelnianej. Uczelnia podjęła także działania mające na celu przeprowadzenie badań dotyczących satysfakcji studentów uczelni (edycja 2011 i 2012) oraz badania kompetencji i umiejętności absolwentów na rynku pracy. Raport zatytułowany „Badanie satysfakcji studentów Uczelni Łazarskiego, Raport Wynikowy” został przygotowany w kwietniu 2012 roku przez Zakład Badań Naukowych Polskiego Towarzystwa Socjologicznego. Drugi raport zatytułowany „Badanie kompetencji i umiejętności absolwentów studiów wyższych przydatnych na rynku pracy” został przygotowany w 2012 roku przez Dział Marketingu i Rekrutacji Uczelni Łazarskiego przy współpracy Jana Dzierżgowskiego, Wojciecha Fenrich i Michała Stempienia. Oba raporty posłużyły nie tylko do oceny bieżących możliwości Uczelni na poziomie jakości kształcenia, wygenerowania opinii studentów i preferencji kandydatów, lecz także do określenia miejsca absolwentów Uczelni na polskim i europejskim rynku pracy, a także preferencji pracodawców w zakresie ich potrzeb i oczekiwań. Tym samym raporty umożliwiły bardziej wydajną pracę nad kolejnymi programami kształcenia i wzbogaciły jakość proponowanych oraz planowanych i rozważanych udoskonaleń, które były i będą wprowadzane w każdym elemencie procesu jakości kształcenia.

Opis udziału interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie określania i weryfikacji zakładanych efektów kształcenia

Interesariusze wewnętrzni biorą udział w procesie określania i weryfikacji zakładanych efektów kształcenia na kilku poziomach. Po pierwsze w ramach udziału w Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, w posiedzeniach Katedr odpowiedzialnych za proces kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów, w posiedzeniach Rady Wydziału i Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Ponadto wszyscy studenci wyrażają swoje opinie w ramach procesu ankietyzacji oraz przesyłając opinie na przygotowany w tym celu adres mailowy. Studenci wskazują także treści programowe, które chcieliby wprowadzić do procesu kształcenia i zwracają uwagę na nowe trendy występujące na rynku

pracy. Sposób działania z interesariuszami zewnętrznymi charakteryzuje się przede wszystkim dwoma elementami. Pierwszym jest ich bezpośredni udział w procesie tworzenia, dokonywania zmian, uzgadniania i precyzowania wszelkich elementów związanych z kształtowaniem programu kształcenia. Drugi to konsultacje z interesariuszami przeprowadzane na poziomie zarówno indywidualnych, jak i zbiorowych konsultacji. Interesariusze reprezentują środowiska zawodowe, przede wszystkim związane z praktyczną realizacją treści kształcenia na poziomie rynku pracy, są nimi także absolwenci danych kierunków studiów. W wyniku tych działań interesariusze biorą czynny udział w kształtowaniu procesu kształcenia i innych elementów związanych z jakością. Zastosowany system umożliwia właściwe i precyzyjne ewaluowanie, określenie celów założeń i zadań w tym zakresie.

Opis mechanizmów mających na celu doskonalenie programu kształcenia i jego efektów

Do mechanizmów mających na celu doskonalenie programu kształcenia i jego efektów należą między innymi: ocena procesu kształcenia prowadzącego do uzyskania zakładanych efektów kształcenia na wszystkich prowadzonych kierunkach studiów oraz studiach podyplomowych, ocenę jakości prowadzenia zajęć dydaktycznych i warunków studiowania, wzorową organizacją zajęć dydaktycznych, która zapewnić będzie wysoką jakość kształcenia, dbałość o podnoszenie kwalifikacji kadry dydaktycznej, która winna zdążyć do profesjonalizmu w procesie kształcenia, zapewnianie właściwych środków wsparcia studentów w ich działalności naukowej, dydaktycznej i społecznej, skuteczny udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie określania i weryfikacji zakładanych efektów kształcenia, skuteczne organizowanie zasobów informacyjnych.

Opis procedur zapewniających publiczną dostępność opisu efektów kształcenia, systemu ich oceny oraz weryfikacji

Uczelnia w celu zwiększania skuteczności i efektywności kształcenia gromadzi, analizuje i przechowuje informacje dotyczące szeroko rozumianej działalności edukacyjnej. Zgromadzone informacje są porównywane z wynikami innych uczelni kształcących na podobnych kierunkach i poziomach kształcenia (np. rankingi uczelni). Uczelnia zapewnia swoim studentom dostęp do baz danych, tj. do wybranych katalogów informacyjnych, obejmujących treści związane z procesem kształcenia, harmonogramów zajęć, informacji dotyczących zmian w organizacji zajęć dydaktycznych. Studenci mają dostęp przez Internet do baz danych zawierających: harmonogramy sesji egzaminacyjnych i zajęć w danym semestrze (roku), nazwiska osób prowadzących poszczególne przedmioty, informacje o konsultacjach, zasadach korespondencji internetowej z prowadzącym zajęcia (jeśli takową formę zatwierdził). W tym celu w Uczelni wdrożony został Zintegrowany System Zarządzania Zasobami Uczelni zwany „Wirtualnym Dziekanatem”. Zasady przepływu informacji uwzględniają przepisy dotyczące ochrony danych osobowych studentów i pracowników zawartych w przepisach prawa. Ponadto studenci Wydziału Ekonomii i Zarządzania mają dostęp do „Strefy Studenta”, w ramach której funkcjonują „Zasoby” na których zamieszczane są informacje dotyczące systemu jakości kształcenia np.: efekty kształcenia, handbooki, sylabusy, cv wykładowców, informacje dotyczące systemu jakości kształcenia. Dostęp do zasobów jest opatrzony hasłami dostępnymi dla studentów i przekazywanymi przez Dziekanat. Studenci wszystkie materiały mogą pobierać w formie dokumentów elektronicznych oraz dokonywać ich wydruków i kopii. Powyższe formy dostępności do materiałów z zakresu systemu jakości kształcenia są proste w obsłudze i umożliwiają łatwy dostęp z poziomu systemu informatycznego i sieci internetowej dostępnej z każdego miejsca nie tylko w Polsce, lecz i na świecie. Sam system oraz jego przydatność i użyteczność są ciągle monitorowane między innymi poprzez ilość rejestrowanych wejść oraz poziom osiągalności materiałów zamieszczonych na zasobach.

Opis systemu zapobiegania zjawiskom patologicznym, związanych z procesem kształcenia wraz z oceną trafności i skuteczności przyjętych rozwiązań

System zapobiegania zjawiskom patologicznym związany z procesem kształcenia jest oparty o następujące elementy:

1. Wdrożona procedura antyplagiatowa.

2. Wdrożona procedura zapobiegająca ściąganiu.
3. Wdrażana procedura podnoszenia jakości prac dyplomowych poprzez wzmocnienie seminarium dyplomowego i seminarium metodologii przygotowania prac dyplomowych w ramach dodatkowego przedmiotu Metodyka Pracy i Badań.

Na system zapobiegania zjawiskom patologicznym składa się szereg dokumentów wydanych w ramach Uczelni:

1. Kodeks Etyczny z dnia 02.06.2011 r.
2. Zarządzenie Rektora nr 01 2012. w sprawie procedury odwoływania zajęć i wyznaczania zastępstw
3. Zarządzenie Rektora nr 02 2012 r. powołanie Komisji Rekrutacyjnej
4. Zarządzenie Rektora nr 03 2012 r. powołanie Uczelnianej Odwoławczej Komisji Rekrutacyjnej
5. Zarządzenie Rektora nr 04 2012 r. powołanie Komisji Rekrutacyjnej
6. Zarządzenie Rektora nr 05 2012.r. powołanie Uczelnianej Odwoławczej Komisji Rekrutacyjnej
7. Zarządzenie Rektora nr 06 2012.r. w sprawie oceny nauczycieli akademickich
8. Zarządzenie Rektora nr 07 2012 r. w sprawie regulaminu określającego tryb i zasady funkcjonowania procedury antyplagiatowej oraz korzystania przez Uczelnię z systemu Plagiat.pl
9. Procedura odwoływania zajęć i wyznaczania zastępstw
10. Procedura Planowania Zajęć
11. Procedura przeprowadzania egzaminów pisemnych
12. Regulamin przeprowadzania egzaminów pisemnych z 17.11.2012 r.
13. Regulamin studiów z dnia 1.10.2012 r.
14. Regulamin postępowania dyscyplinującego
15. Regulamin procedury antyplagiatowej
16. Zasady weryfikacji znajomości języków 25.09.2012r.